

מסך של יהדות

נטע אריאל, מנהלת בית הספר "מעלה" לקולנוע ולטלוויזיה, מאמינה שקולנוע טוב הוא קולנוע ערכי, גאה בבוגרות שמייצרות סרטים ביקורתיים, טוענת שרב בית הספר אינו מגביל את החופש, ובטוחה שאפשר לייצר קולנוע יהודי איכותי. שיחה על המתח שבין החופש האמנותי לבין גבולות ההלכה

עינת ברזילי

כשנטע אריאל מונתה כמחליפה למנהל בית הספר "מעלה", היא לא שיערה שהכלל "כל מה שזמני נשאר קבוע", יהפוך אותה לאישה היחידה בארץ המנהלת בית ספר לקולנוע ולטלוויזיה. באותה תקופה בית הספר "מעלה" היה נתון במשבר תקציבי ותדמיתי, ואיום הסגירה ריחף מעל ראשי התלמידים. הציר המרכזי שסביבו התחוללה הסערה היה סרטון בן דקה וחצי של סטודנטית שנה ב' בשם אביטל לבנה, ובו נראה גוף נשי מעורטל. הידיעה על קיומו של הסרטון הגיעה לערוץ 7, והדרך משם אל דרשות הרבנים הייתה קצרה. בית הספר "מעלה" הוצג כניסיון שכשל לשילוב בין היהדות לבין האמנות השביעית. תלמידים הפסיקו להירשם ומנהל בית הספר דאז, יצחק רקאנטי, עזב יחד עם רב בית הספר, הרב שי פירון. במאי 2001 קיבלה נטע אריאל, סגנית המנהל, את המושכות לידיה והחזירה בסיוע סגל מורים מחויב ורב בית הספר החדש, הרב מרדכי ורדי, את בית הספר אל המסלול. נטע אריאל, אם לחמישה ואישיות נמרצת ופתוחה, גדלה בקרית שמואל, שירתה בנח"ל וכיום מתגוררת בגוש עציון. היא בעלת תואר ראשון בתיאטרון ובמדע המדינה ותואר שני בתקשורת באוניברסיטה העברית. הניסיון המקצועי שלה עובר דרך רשת ב' ומחלקת תוכניות הילדים בערוץ הראשון. היא הגיעה לניהול "מעלה" ללא רקע קודם בקולנוע, אך למרות זאת ברור לה הקו האמנותי שבו בית הספר צריך לדגול. השיחה שאנחנו מבקשות לנהל, נוגעת במתחים שבין היצירה הקולנועית לבין הרצון להישאר נאמנים לעולם התורני.

בואי נתייחס לסרטון של אביטל כאבן בוחן.

האם שם עובר קו הגבול של היצירה, בעידום? ברור שהתגובה לסרט הזה יצאה מכלל פרופורציות, אבל גם המורה החילונית שבשיעור שלה הוקרן הסרט, חשבה שהייתה בו פרובוקציה מיותרת, והתלמידים עצמם היו מאד נבוכים. בטווח הקרוב בפירוש נעשה נזק ל'מעלה'. לרבנים הייתה תחושה של 'מה שצפינו קרה'. הישיבות והאולפנות החרימו את סרטי הבוגרים, ובשנה שלאחר מכן לא הייתה הרשמה לבית הספר. רב בית הספר עזב, ובסופו של דבר, אביטל נאלצה לעזוב כתוצאה מתחושה לא נוחה. חשוב לזכור ש'מעלה' היה אז בתקופה של הגדרה עצמית, למצוא את הדרך ואת האוריינטציה שלו, ובית הספר לא יכול היה להכיל סרט כזה." והיום, כש'מעלה' כבר התבגר ומלאו 15 שנים לקיומו?

"תראי, יש בארץ עשרה בתי ספר למקצועות הקולנוע והטלוויזיה, וכל אחד מהם גיבש זהות אישית. אחד יותר טכני והשני יותר ניסיוני. 'מעלה' בפירוש מגדיר את עצמו כבית ספר בעל זהות יהודית, כלומר אנחנו מחפשים סרטים שיש בהם ערך מוסף הקשור ביחסים של היוצר עם היהדות. קודם כל, הסטודנטים באים כדי ללמוד מקצוע, אבל אנחנו מנסים לאתגר את היצירה שלהם ולהתאים אותה למסגרת דתית. אני יכולה לספר שהשנה אביטל חזרה ללמוד אצלנו, והסרט שלה "עדס", סרט על בית הכנסת בנחלאות, ייצג את בית הספר בתחרות דוקאביב לקולנוע דוקומנטרי וגם זכה בפרס הראשון; כך שיש כאן תיקון גם עבורה וגם עבור בית הספר."

זאת אומרת שכדי לייצר את בית הספר בכבוד כדאי לעשות סרט על בית כנסת.

"לא. נעשו כאן הרבה סרטים שהתעמתו עם ההלכה והתריסו נגדה. הסרט 'אשת כהן' למשל, הוא סרט שמבקר את ההלכה היהודית ומספר סיפור מאד דתי-נשי, והוא מוקרן בסיאול ומאד מצליח כי יש בו התמודדות. הקסם של 'מעלה' הוא ששום דבר לא מובן מאליו. לתלמידים מסם שפיגל קל הרבה יותר לעשות סרט. הם יכולים תמיד לפתור סיטואציה בכל אמצעי ההמחשה. תלמיד שלנו צריך לחשוב על כל ניואנס- איך מביעים תשוקה, איך מעבירים אינטימיות. זה מכריח את הסטודנטים להיות מאד מודעים, זה מצריך חשיבה מאד מדוקדקת מבחינה קולנועית, ולא כל סטודנט מצליח לעשות את זה באותה מקצועיות. הרבה סטודנטים עוזבים בשנה א' או ב', לא כולם מגיעים לקו הגמר. לימוד קולנוע זה דבר מאד קשה מבחינה נפשית ופיסית, המון לילות לבנים. בכל יצירה יש ייסורים, אבל בקולנוע מטבע הדברים ההתחבטות הרבה יותר מורכבת, ואל תשכחי שלנו יושבת על הכתפיים החברה הדתית לאומית שהיא מאד בעייתית מבחינת הנכונות לקבל עיסוק ביקורתי באורח החיים שלה."

אתם כמורים מסוגלים להקל עליהם את ההתמודדות הזאת?

"במובן הזה 'מעלה' הוא מצד אחד חממה מחבקת ומצד שני חממה מאד תובענית. מבחינה תורנית ואישית יש לסטודנטים שיעורים בנושא סוגיות הלכתיות של צעיר מודרני עם הרב בני לאו. הם יודעים שהם יכולים לפנות אליו ולהתייעץ אתו בכל נושא, אבל אף אחד לא יחליט בשבילם. בסופו של דבר הדברים עולים מהם. לפני כמה שנים פנו סטודנטים לרב בני אחרי שראו את 'לפניך

הקסם של 'מעלה' הוא ששום דבר לא מובן מאליו. תלמידים מ'סם שפיגל' יכולים לפתור סיטואציה בכל אמצעי המחשבה. תלמיד שלנו צריך לחשוב על כל ניואנס- איך מביעים תשוקה, איך מעבירים אינטימיות

ללמוד מקצוע יוקרתי שיכול לפרנס משפחה. בחור שמגיע לפה הוא אחד שבאמת רואה בקולנוע ייעוד, אחרת הוא לא שורד כאן. בחברה יש תפישה שלפיה לבנות מותר 'להשתעשע' בלימודים יצירתיים בהנחה שאחרי שהן יתחתנו הן ינטשו לטובת גידול הילדים. המציאות מוכיחה שהנשים לא מוותרות לעצמן. הן מגיעות לחדרי העריכה עם התינוקות. אם היוצרת ממשיכה הלאה, כנראה האמירה שלה בוערת בה, כך שהסרטים של הנשים באמת מאד מתריסים וחזקים".

על קולנוע עלילתי ופוליטיקה

בשנים האחרונות בית הספר "מעלה" הצליח להציב את עצמו בשורה אחת עם "סם שפיגל" ועם אוניברסיטת תל אביב בכל הנוגע לרכישת סרטי בוגרים ושילובם בתעשיית הטלוויזיה. בין הבוגרים הבולטים של "מעלה" אפשר למנות את נועם דמסקי, יוצר הסדרה "הישיבה" בערוץ 10 ואת שרה ב"ק, כתבת ערוץ 2. יוצרים נוספים בוגרי בית הספר הם, כאמור, ענת צוריה, לייזי שפירא ("איכה") וגיל מזומן, שהסרט שלו "ג'ינן יומן מילואים" שודר בערוץ 2. לקראת המרכז רכשו הזכייניות המתמודדות זכויות על הקרנת סרטי בוגרים בימי השידור שלהן וחתמו על שיתוף פעולה עם בית הספר בפרויקטים אחדים. עם כל ההצלחה, "מעלה" לא הוציא מבין שורותיו מישהו כמו ניר ברגמן ו"כנפיים שבורות". התחום הדוקומנטרי פורח אבל ייתכן שהמסגרת הדתית חונקת את האפשרויות לעשייה של קולנוע עלילתי. "אני אהיה כנה ואגיד שהסטודנטים שלנו באים עם ידע מאוד מצומצם בקולנוע לעומת עמיתיהם ב'סם שפיגל', למשל. החינוך הדתי לא מאוד משקיע בלימודי תרבות; המרצים שלנו מספרים שבמקומות אחרים הם חוסכים המון עבודה כי התלמידים צברו שעות סינמטק רבות עוד בתיכון ויודעים מה ההבדל בין ניאוריאליזם ובין פילם נואר. המפגש עם חלק מהז'אנרים הוא הרבה פעמים טלטלה

"ענת התחילה לעשות את 'טהורה' כתלמידה, והמערכת שידרה לה שעדיף לה לטפל בנושא פחות טעון, והיא בחרה לעשות סרט סיום על סבתא שלה. אבל יכול להיות שבזמני זה היה עובר. יש לנו שני סרטים בעבודה כרגע: אחד שנקרא 'שובי השולמית' על צעירה שמאבדת את הזיכרון בתאונת דרכים חודש לפני החתונה ולא מזהה את החתן שלה, סרט שיצרה סטודנטית שביטלה חתונה, ויש בסאבטקסט שלו, מעבר להומור, שאלה גדולה על כמה את באמת מכירה את בן הזוג שאת מתחתנת איתו. סרט אחר, שנקרא 'שבע ברכות' מתאר את הימים הראשונים בנישואים של זוג טרי, כשכל לילה הם מגיעים לקרוואן, ולא קורה ביניהם כלום; עד שהחתן

מתוודה שקשה לו לעשות את המעבר מהישיבה לאינטימיות מוחלטת. ככה שענת צוריה בהחלט הובילה טרנד של נשים שמטפלות נושאים הכי רגישים מבחינתם בסרטים האלה יש הרבה תעוזה מבחינת האמירה בלי להיות נועזים ויזואלית. נראה שדווקא הנשים אצלכן מצליחות לייצר סרטים משמעותיים. "קודם כל לבנות יש יתרון מספרי בכיתות. החברה הדתית לא אוהבת את הקולנוע כמקצוע, מצפים מהבנים ללמוד תורה או

ברעדה' וביקשו לדבר על הגישה של ההלכה להומוסקסואלים. הרב בני לימד את הסוגיה במשך שלושה שיעורים, ואחר כך לקח את הכיתה כולה לראות את הסרט".

על צנזורה ונשיות

סוגיית מעורבותם של רבנים בנעשה בבית הספר היא אחת מהסוגיות המטרידות ביותר את מבקרי "מעלה". הרב ורדי, בטרם כניסתו לתפקיד, החליט שעליו ללמוד קולנוע, והצטרף ל"מעלה" כסטודנט. כיום, בנוסף להיותו רב בית הספר, הוא משמש גם כראש מגמת תסריטאות, וכן הוא הקים בתוך בית הספר את מכון "תורה ויצירה" שמנהיג מפגשים של סטודנטים עם אנשי חינוך תורני ורבנים בסוגיות תרבותיות רלוונטיות, מדי חודש.

למה בכלל בית ספר לקולנוע צריך רב? "בחברה שלנו הרבנות היא סוג של הנהגה. אם אני לא אשכנע את הרבנים שמה שאנחנו עושים כאן הוא ראוי וחשוב, אני לא אצליח לשכנע את התלמידים שלהם לבוא ללמוד פה".

מהי מידת הסמכות של הרב בנוגע לסרטים? האם מופעלת צנזורה?

"בכל שנה ועדת בית הספר עוברת עם הסטודנטים על הסרטים שלהם. בוועדה הזו הקול של רב בית הספר, הרב ורדי, שקול לכל קול אחר של כל אחד מהמורים המקצועיים. אנחנו בודקים את הסרט עם התלמיד ומעירים לו על מה שעלול להוות בעיה עבורו אחר כך, כשמקומות מסוימים לא יסכימו להקרין את הסרט, אבל ההחלטה הסופית היא של התלמידים. הרב איננו צנזור, הוא דמות שמתיעצים איתה. בדרך כלל התלמידים זהירים מתוך עצמם.

זאת אומרת שהתלמידים פשוט כבר יודעים איך לא לעבור את הגבולות בתוך בית הספר ומחכים לסיום הלימודים כדי ליצור את הסרטים שהם באמת רוצים. ענת צוריה, למשל, עשתה את סרטה הביקורתי "טהורה" רק אחרי שסיימה את הלימודים.

בחברה שלנו הרבנות היא סוג של הנהגה. אם אני לא אשכנע את הרבנים שמה שאנחנו עושים כאן הוא ראוי וחשוב, אני לא אצליח לשכנע את התלמידים שלהם לבוא ללמוד פה

מתכתב עם ערכים יהודיים.

אי אפשר לסיים בלי התייחסות למצב הנוכחי במדינה. האם "מעלה" לוקח חלק בשיח הפוליטי?

"הדעות הפוליטיות שלי ידועות, אני גרה באפרת. אבל אני לא מוכנה לרתום את הסטודנטים לשום קמפיין. פנו אלינו מגוש קטיף וביקשו שנצא לתעד את מה שקורה. אמרתי: "רוצים תיעוד? תשלמו! אני מוכנה לתת תלפונים של בוגרים". אבל אני אשלח לתעד גם הפגנת שמאל בכיכר רבין. כמובן, בתקופה הנתונה התלמידים שגרים בהתנחלויות מרגישים צורך להביא את הסיפור האישי. זה טבעי, ואני חושבת שנקודת המבט האישית היא הערובה ליצירה טובה, שעוברת. אנחנו כרגע עובדים על פרויקט שנקרא "יומן קריעה" - יוצרים שמתעדים סיפורים של אנשי גוש קטיף. אבל אילו הייתי מקבלת הצעות אחרות טובות, לא הייתי מסרבת. לנו בבית הספר כבר יש גאוות יחידה, אנחנו יכולים להרשות לעצמנו להיות סלקטיביים". ■

להיות תשדיר שירות לקהילה שלו. אנחנו עוסקים בזה ב'מעלה' ברוב הסרטים. הסרט 'אשת כהן' שמוקרן בסיאול עכשיו, מאוד מצליח בפסטיבלים בכל העולם, אף על פי שהוא עוסק בקונפליקט קשה עם ההלכה, כי נשים יכולות להזדהות אתו. גם הסרטים של ענת צוריה, שלקחה על עצמה להיות מין נציגה של המאבק החברתי הנשי, 'טהורה' ו'מקודשת', מעלים על סדר היום נושאים שהיו טאבו כמו הלכות הנידה והעגונות; ואני מאד גאה בה, למרות החתרנות. כי היא עושה עבודה אמיצה.

איך היית מגדירה קולנוע יהודי - על פי היוצר או על פי התכנים? האם וודי אלן יוצר 'קולנוע יהודי', בהגדרת "מעלה"?

במובן מסוים, בהחלט כן. לא כל הסרטים שלו עוסקים בנושאים יהודיים, אבל לפעמים שיחות מסוימות, היחסים עם ההורים, הטיפוס המתפלמס עם עצמו, ההלקאה העצמית הם מאפיינים יהודיים. אני מאד בגישה שהסיפור האישי הוא הדרך הטובה יותר להעביר סרט. אני חושבת שסרט הוא מעניין יותר אם הוא ערכי, כלומר, אם הוא

גדולה לאנשים דתיים. גם המפגש עם המורים החילוניים לא קל להם. למרות הכול, מלמדים אצלנו יותר משני שלישים של מורים חילוניים, ולקח להם זמן ללמוד לדבר עם התלמידים שלנו, להבין למה לא פותרים כל שוט רומנטי בסצנה ארוטית. אבל יש שיח אמיתי, התלמידים לא פוחדים לברר עם המרצים את השקפות העולם שלהם. כל זה טוב ויפה, ועדיין, הבמאי הדתי הבולט שיוצר בארץ קולנוע עלילתי שעוסק בדתיים הוא יוסף סידר, שלא למד ב"מעלה". ראינו את הסרטים שלו ולא הרגשתי שעברתי חוויה מיוחדת. הוא במאי נהדר, המשחק אצלו טוב וכך גם הליהוק, אבל אני חושבת ש'מדורת השבט' הוא תיאור של חווית נעורים אישית, בשכונה ספציפית בתקופה מסוימת. לא גיליתי בו עולם שלא הכרתי.

את שותפה לביקורת על סרטיו של סידר הטוענת כי הוא "מכבס את הכביסה המלוכלכת בחוץ"?

"אין לי בעיה עם כביסה מלוכלכת, עם העמדה הביקורתית. אני לא חושבת שאדם דתי צריך

מבחר מפרסומי "יד הרב נסים"

- * ספר הזכרון להרב יצחק נסים זצ"ל - 6 כרכים - הלכה ומשפט, תלמוד ורמב"ם, ראשונים ואחרונים, שירה ופיוט, קבלה ותעודה, מעמדות ומושבות.
- * אסופות - ספר השנה למדעי היהדות - 15 כרכים (בעריכת פרופ' מאיר בניהו)
- * סדר סליחות כמנהג הספרדים (בארץ ישראל ובצפון אפריקה)
- * פירוש המכילתא לרבי אליעזר נחום (בעריכת הרב חיים פרוש)
- * אמרי בינה על הש"ס (6 כרכים בעריכת הרב חיים פרוש)
- * ספר הגברות לרבי שמואל בן חפני (בעריכת פרופ' תרצה מיטשאם)
- * חכמי שלוניקי על טור חושן משפט (בעריכת פרופ' מאיר בניהו)
- * שו"ת המב"ט, בנימין זאב, משפטי שמואל (מהדורה ביבליופילית - מבוא מאת פרופ' בניהו)
- * משא מלך - דיני מסים ומנהגים (בעריכת פרופ' יעקב שפיגל)
- * הגלחת בחולו של מועד - מקורות ומחקרים (פרופ' מאיר בניהו ודר' משה סמט)
- * יוסף בחירי - על מרן רבי יוסף קארו (בעריכת פרופ' מאיר בניהו)
- * ארץ ישראל במשנתם של הנאים ואמוראים (הרב דר' יעקב חרל"פ)

...ועוד עשרות ספרים

"יד הרב נסים"
הראשון לציון הרב
הראשי לישראל זצ"ל

להזמנות או
לקבלת קטלוג
חייגו:
02-5633789

במקום אודוטוריום, אולם
וכתות לימוד להשכרה

לפרטים:

ז'בוטינסקי 44, ירושלים

(ת.ד. 4210)

טל: 02-5633789

פקס: 02-5637524

דיכוי נשים בידי נשים,

או איך כמעט הפכתי לבלנית

מעין כהן

הפיקוח הקפדני של חלק מן הבלניות הופך עבור נשים את הביקור במקווה לחוויה משפילה. עדות אישית אחת, שהיא קצת מצחיקה והרבה מעציבה

המחייכת ענתה בשאלה: מתי סיימת את המחזור. על שאלה כזו אני יודעת את התשובה, ללא ספק. עניתי בזקיפות קומה - לפני שבעה ימים. זה כמעט סיפק אותה, אבל אז היא נזכרה בשקר מקודם, ושאלה: רגע, אז יכולת לבוא אלינו בעצם כבר אתמול בערב? כבודי העצמי חזר אלי כמעט לגמרי ועניתי בנון שלנטיות: לא, לא יכולתי. איכשהו זה סיפק אותה והורשיתי להגיע לקו הגמר, לשפת המים החמימים.

האחות הגדולה - עינה פקוחה

נכנסתי למים, ורציתי להישאר בתוכם, בחיי, להטביע את עצמי מרוב השפלה, מרוב עליבותה של הסיטואציה ועליבותי שלי. למה לא אמרתי לה בנחת: סליחה, אני מבקשת לטבול ואין לי עניין לענות על השאלות הללו, אני מתמצאת בהלכה ושומרת אותה ומשום כך הגעתי לכאן. אשמח לדבר איתך כשאהיה לבושה, בהזדמנות. במקום זה, שיקרתי כמו ילדה קטנה! נלחצתי, לא ידעתי את התשובה, שיקרתי פעמיים ואז הייתי חייבת לשוב ולשקר כדי להשלים את התמונה. למה נתתי לה להשפיל אותי? למה שיתפתי פעולה? למה היא צריכה לדעת האם ומתי עשיתי הפסק טהרה? עמדת הסמכות שלה בצירוף הבגדים שעליה, מול עמדת הלכוחה/אורחת/נזקקת שלי בצירוף העדר הבגדים מיקמו אותי מיד כמשתפת פעולה עם שיחה שבשום הקשר או הזדמנות אחרת לא הייתי נענית לה. אם באתי למקווה, כנראה למדתי כמה הלכות. אם באתי למקווה, כנראה אני רוצה לטבול, כנראה אני צריכה לטבול. ומה אם הבלנית הייתה מגלה שלא ספרתי שבעה נקיים, האם היא הייתה שולחת אותי הביתה עם פתק להורים והעתק לריבוננו של עולם? האם זה מה

שמונה כפול ארבע? עשרים וארבע, לא? אולי שלושים ושש? שרק יניחו לי! אז אמרתי- אתמול בבוקר. התמיהה על פניה גברה, אתמול בבוקר?! ראייתי שלא אצא מזה, שלא אכנס למים, שיש סיכוי שהיא תשלח אותי למנהל, לבית הדין, לרבנות הראשית (וזה לא נעים, אני עדיין לא לבושה, מגבת מידלדלת לגופי- בושות). או אז גם נצנצה בנבכי נפשי העלוכה תודעה מסוימת, איזה הבהוב קלוש של כבוד עצמי, שביב מחשבה שבעצם אני לא עומדת למבחן ואפילו אם כן- למה לא אשאל את המורה בחזרה, שתיתן איזה רמז, אפילו אם יורידו

אני לא אדם שנוטה לספר חוויות מהמקווה וגם לא ממקומות פחות אינטימיים, אבל אני חייבת להתפרץ. מעשה שהיה כך היה: מצאתי מקווה נחמד. צלצלתי בפעמון וחיכיתי שמחה וטובת לב (כי לא היה תור וכי עוד עשר דקות אני חזרה בבית) שאקרא לטבילה. נקראתי. בלנית באמת נחמדה, מחייכת, סימנה לי שאגיש את ידי. נורית אזהרה נדלקה: היא מההן, מהמקוואות הקודמים, מהם התרחקתי, בהן בודקים שגזרת ציפורניים ושלא נשאר לך לק בזרת או שערות על הגב. הגשתי את ידי, כמו תלמיד כתה א' שמגיש לבדוק שידי נקיות. הבלנית העבירה קלות את אצבעה על אחת מאצבעותיי, שנראתה חשודה, אבל החליטה לאשר. אחר כך היא בחנה את פני, עברה לשערי והעירה בחיוך על כך שהוא קצר, ובוודאי אין לחשוש לנשירה או לאיזו שיערה חוצצת. התחלתי להילחץ (למה לא אמרתי כלום? יש לי תשובה. חשבתי על זה אחר כך, כשהייתי לבושה. יותר קל לחשוב כשלבושים). האם היא מתכוונת להמשיך לבדוק את כל גופי? התברר שלא. במקום לבדוק את גופי, היא עשתה לי בוחן פתע. הבלנית הנחמדה והמחייכת שאלה: עשית הפסק טהרה? עניתי שכן, שרק תיתן לי כבר לצלול. אבל היא התעקשה: מתי? כאן כבר ממש נלחצתי. היה לי בלק אוטו. מה זה הפסק טהרה? זה כשנגמר המחזור, או שזו הבדיקה של היום השביעי? הימרתי על היום השביעי (למה לא שאלתי אותה מה זה? יש לי תשובה. חשבתי על זה אחר כך, כשהייתי לבושה. יותר קל לחשוב כשלבושים). אמרתי: הבוקר. החיוך שעל פניה נסוג ואת מקומו תפסה תמיהה מהולה בניזיפה: היום!?

הבנתי שהתשובה שנתתי לא נכונה. טעות, ננסה שוב. כמו תלמיד שמנסה לנחש את התשובה במבחן בעל פה. כמה זה לעזאזל

אמילי לוגסי "Klimt Style"

לי כמה נקודות! אז שאלתי: רגע, מה זה הפסק טהרה, זה סוף המחזור או הבדיקה בסוף השבעה נקיים? והמורה/מפקחת

ומה אם הבלנית הייתה מגלה שלא ספרתי שבעה נקיים, האם היא הייתה שולחת אותי הביתה עם פתק להורים והעתק לריבוננו של עולם? האם יש עוד מצווה שבה הממסד אמור כל כך לסייע לי עד כדי פיקוח קפדני?

שמלמדים בקורס בלניות? האם יש עוד מצווה שבה הממסד אמור כל כך לסייע לי לקיים אותה כראוי, עד כדי פיקוח קפדני? למה אין שליחים של הממסד הדתי שבאים מדי פעם לראות מה אני מבשלת לשבת ואיך,

מתכוונת שוב להיכנס להריון, ושבעתיד הרחוק יותר יש פטור מוחלט מהבילוי המרגש והמטהר הזה. כשבאתי הביתה, אחרי שכעסתי על הבלנית ועל עצמי ואחרי שצחקתי על הבלנית ועל עצמי, הכרזתי

פתאום: אני הולכת להיות בלנית. אם רוצים לשנות משהו, זה לא עוזר רק להתלונן. אני אהיה בלנית אחרת, אראה שאפשר לעשות בדיוק מה שצריך כדי לסייע לאישה, שאפשר לשאול כל אישה איך היא רוצה שאסייע לה ולא לכפות את עצמי בשם ההלכה ולהשפיל אותה. אחר כך החלטתי לישון על זה לילה. קמתי בבוקר ועדיין איני בטוחה שאני עד כדי כך אידיאליסטית, שאהיה מסוגלת להיות אחת לכמה ערבים במקווה (שכרגע יש לי פטור ממנו לארבעה שבועות בין פעם לפעם), ועוד יותר מזה, אינני בטוחה שאהיה מסוגלת להיענות לאותן נשים שכן ירצו שאתחקר אותן או גרוע מזה- אסרוק את גופן לאתר חציצות שנותרו עליו. אחרי הכל, יש סיבה למה לא בחרתי

אמילי לוגסי "behind glass"

ללמוד רפואה ושלוחותיה והעדפתי לשוטט בעולמות הרוח, לא?!
עד כאן החוויה והרגשות. האם יש לי משהו מלומד ומנומק לומר או שאני סתם מתבכיינת? לפני שהתחלתי לכתוב, אמרתי לעצמי- אם את כותבת משהו רציני ואת רוצה שיתייחסו אליו ברצינות את צריכה לבדוק: אולי באמת זה עניין ייחודי בהלכה? אולי יש איזו סיבה שבנושא הזה לא סומכים עלייך, ומפקידים צופות וחוקרות לוודא שאת נוהגת כשורה?! לאחר מכן חזרתי ואמרתי לעצמי- לא אכפת לי. שיגידו שאני לא מבינה לעומק את עניין טהרת ישראל, שיגידו שאני

והאם אני מסיימת את כל ההכנות לפני שבת? למה אין ביקורת על הכיור הבשרי והחלבי שלי? למה לא עוזרים לי להימנע מלשון הרע ומרכילות ולא מעירים לי- מישוהו, איזה אח גדול- בכל פעם שאני נכשלת (ואני הרי נכשלת, ואני הרי זקוקה לעזרה)? למה לא ממנים בבית הכנסת משגיח או משגיחה שיעירו לנו כשאנחנו חלילה מפטפטים בתפילה, או נראים לא מרוכזים? אחרי כל המחשבות האלה, כל שנותר לי היה להתנגב, להתעצבן על עצמי, ולהתנחם בעובדה שיש עוד ארבעה שבועות עד הפעם הבאה, ושמימילא מתי שהוא אני

עושה עניין מאי נעימות קטנה, שיגידו שבסך הכול הבלנית הנחמדה מסייעת לי לקיים את ההלכה, שיגידו אפילו שזו חובה ושימצאו לזה סימוכין מדאורייתא. אני לא הולכת לחפש אותם.

אני לא מוכנה. לא מוכנה שאישה תדכא אותי, תדכא במובן של הפעלת סמכות ממקום לא שוויוני, בתנאים לא הוגנים ושלא לצורך. אני לא מוכנה לחוות השפלה. שיהיה ברור, אני רוצה לטבול. זו חובה הלכתית ואני רוצה לקיים אותה כמו את שאר המצוות. לא ברור לי למה צריך להוסיף קושי על הקושי שלי. למה נשים חושבות שכשאני ערומה על סף המקווה זה הזמן לבחון את ידיעותיי בהלכה או את אופן קיום ההלכה שלי. למה הן חושבות שאחרי שאני בדקתי את עצמי- כנדרש בהלכה- הן צריכות לבדוק אותי שוב, שמא החמצתי משהו. הרי כל יום אנו "מפספסים", ואין אחות גדולה שתעשה "נו נו נו" או תחייך לאות אישור. ואולי זה לא מה שהן חושבות אלא מה שמלמדים אותן בכניסתן לתפקיד? אז למה זה מה שמלמדים אותן? ולמה הן לא חושבות קצת ומתמרדות או מערערות או לפחות מעדנות את ההתנהגות הזו- הרי הן לבושות, הן יכולות לחשוב בנחת, לשקול ולהכריע. נכון, אפשר לעיין שוב בחוויה המסעירה שלי ולסכם: בסופו של דבר, זו בעיה שלך שנלחצת ושיקרת. זה שאת שקרנית לא מחייב מהפכות בעולם ההלכה או הממסד הדתי. תעבדי על דפוסי התגובה שלך בעתות לחץ, אפשר לומר לי, תתבגרי. אפשר. אבל נדמה לי שהשקרים הקטנים שלי הם לא רק בעיה שלי. אני הולכת ומשקרת או מתעצבנת או חולמת להיות בלנית. אחרות פשוט לא הולכות. כל אחת וההתמודדות שלה, אבל נדמה לי שלרובנו זו התמודדות, ולא בדיוק חוויה דתית, המקווה הזה. ואם לא- אז תגידו, הרי אף אחת אף פעם כמעט לא מדברת על זה! ועוד משהו- זה באמת מה שאני חושבת ומרגישה, ואני באמת רוצה לשפר את העניין הזה כדי לשמר את מצוות הטבילה ולא כדי לקעקע אותה או למרוד. באמת, בזה אני לא משקרת (אני לבושה).

עידוד לפריצות

בפרסום המאמר ב"דעות" גיליון 20, ובהד התקשורת בעקבותיו, נתתם לגיטימציה לעריות, לפילגשות ולזנות בציבור הדתי. אנו רואים בדבר זה מעשה חמור מאין כמוהו, שיוביל ח"ו להרס המשפחה בישראל ולנזק אישי לצעירים רבים, שילמדו ללכת בדרכים מעוותות בשם השינוי והקדמה.

אנו דורשים מכם להפסיק לשלוח לישיבתנו את דעות.

הרב נחום אליעזר רבינוביץ'

הרב יצחק שילת

הרב חיים סבתו

הרב אלישע אבינר

לשם שמים

"והגד לעמי פשעם, אלו תלמידי חכמים, אמר להם הקב"ה לא בראתי אתכם אלא בשביל שתלמדו את בני ארחות חיים"

(אליהו זוטא (איש שלום) פרשה כב)

הגיעו אלי דברכם הקשים בעקבות הנאמר ב"דעות" 20 ובתקשורת. קראתי בתדהמה את האשמתכם. הצטערתי, וישבתי לכתוב אליכם.

תסמונת הש"ג שנקטתם בה איננה מובנת לי. האם באמת אתם חושבים שלו לא היינו מפרסמים את הכתבה ב"דעות" ומארגנים את ערב העיון, המציאות הקשה הייתה משתנה?! האם פחות צעירים היו עוברים על 'הלכות נגיעה'? אם אתם משלים עצמכם כי כך הוא, אני סבור שאתם טועים. המציאות קשה, רבותי הרבנים, הן ביחס לנתונים הכלליים (המודרנה, הפריצות המינית וגיל הרווקות המתאחר) והן ביחס לחוסר ההתמודדות של החברה הדתית עמה. אנו לא באנו לעודד את התופעה כי אם לתאר אותה ולנסות להתמודד עימה. אנושיית והלכתית.

רבים נטפלים לקהילת רווקי ירושלים כמקור הבעיה וככתובת האשמות שהטחתם בנו: עריות, זנות, פילגשות וכו'. אני סבור שזו המעטה קשה בערך הבעיה. 300 האנשים אשר טרחו ובאו לערב העיון שלנו, כמו גם

עשרות האנשים שפנו אלינו לפני ואחרי הערב לחזק את ידו הינם קצה הקרחון. הם אלו שאיכפת להם מהלכה ולא נואשו מלשמע את דברה ואפילו לקוות שתמציא להם פתרון כלשהו. מלבדם ישנם אלפים רבים בחברה הדתית ש"דעות" איננו מעניין אותם, ורבני מעלה אדומים אינם רלבנטיים עבורם. אלו אלפים החיים את חייהם ללא הפרעה, משתייכים במידה כזו או אחרת לחברה הדתית ועוברים על ההלכות בלא להיות מוטרדים כלל. אליהם אנו צריכים לשאת את עינו ולפעול את פעולתנו. במקום להאשים ארגון דתי העושה ימים כלילות בניסיון לחבר את ההלכה והיהדות לחברה הדתית והכללית, עליכם לפנות לציבור זה ולהיות רלבנטיים לו. האם אתם חושבים שלא יותר נוח לכולנו לחיות בעולם של 'כעפעפי שחר'? האם אינכם סבורים שאני מעדיף לחיות את חיי בשמירת תורה ומצוות וגידול ילדי לאהבת תורה ויראת שמים מבלי להטריח את חיינו בבעיות שאינן 'הויות דאביי ורבאי'?

הרווקות נמצאת כאן, והיא תהיה עימנו כנראה לשנים רבות. מצג השווא כאילו בכוחותינו להתמודד עם אי היכולת להתחייב ולהתחתן מסוכן ביותר. יהיו יותר ויותר רווקים ורווקות דתיים. אם איננו רוצים להתנתק מהם, אך גם לא לעודד את התופעה, עלינו קודם כל לומר להם שהעולם הרבני חושב עליהם, אפילו הם אינם חלק מעולם הישיבות. עלינו להציע להם לחזק את קשריהם עם צעירים בני גילם ולהציע להם מסגרות תורניות של לימוד תורה במעורב, גברים ונשים יחדיו, כך שיוכלו לפגוש את המין השני באווירה דתית ולא מתירנית. עלינו לדבר ולהוציא כתיבה הגותית ופסקים הלכתיים ביחס לשאלה מה עושה רווקה בת 35 שרוצה להקים משפחה עכשיו, שכן היא חוששת למות בבלותה. לחלופין, עלינו להציע לה משמעות אחרת לחייה. אי אפשר לומר לאישה שכל יעודה הוא הקמת משפחה, ואז להצהיר שהיא נכשלה בכך (גם אם אנו סבורים שזה נכון חלקית). צריך כמובן לחשוב היטב מה אומרים ומה אין אומרים. ייתכן שיש להציע קו אישי של 'פסק ליחיד' שבו רבנים יציגו לאיש הפרטי מה הם מתירים לו בארבע עיניים, על אף שאינם יכולים לומר זאת בפומבי (ואני מכיר רבנים חשובים שעשו זאת).

אין לנו הפריבילגיה לעמוד מנגד. אי עשייה נותנת לגיטימציה לתופעות שבהן האשמתם אותנו.

משה טור פז

י"ר תנועת 'נאמני תורה ועבודה'

התמודדות ולא התחמקות

קראתי בצער את מחאתכם. חזרתי וקראתי את המאמר שנית כדי להיווכח אם אני טועה בחומרת הדברים המשתמעים ממנו. צר לי, אך לא השתכנעתי. גם בהצהרת המערכת וגם במאמר עצמו נאמר מפורשות שאין בדברים כדי לתת לגיטימציה מוסרית או הלכתית כלשהי לתופעות הנידונות שהמאמר מצביע עליהן.

המאמר בא להצביע על תופעה קיימת בציבורנו, והיא כנראה איננה כל כך שולית, כך שיש לחשוש להשלכותיה. המאמר מציב אתגר לרבנים, לאנשי חינוך ולאנשי ציבור לשבת על המדוכה ולא לטמון ראשם בחול. ניתן לנקוט אמצעים חינוכיים, מסע של שכנוע, וניתן גם לחפש דרכים הלכתיות שונות, אם אנשי הלכה סבורים שראוי ללמוד או ללמד אותם, כל זאת כדי להישמר ככל האפשר מעבירות חמורות יותר. ראוי אולי להביא בחשבון שאי אמירה הלכתית כלשהי עלולה לגרום חלק מן הצעירים והצעירות, העוברים על האיסורים, לפרוש לחלוטין מדרך התורה ומאורח החיים הדתי, בבחינת "הכל או לא כלום", או מאידך, לוותר על חיי משפחה, שהיא אבן יסוד בקיומנו הדתי והלאומי.

יש מקום לדיון ציבורי בסוגיה זו, יש מקום לתהות על הדרך הראויה שיש לנקוט, ובלבד שלא נתעלם מן התופעה ההולכת ופושטת. האם לדעתכם אין להתריע על בעיות אחרות בציבורנו, כמו שתייה לשוכרה או סמים, משום שעצם ההתרעה עליהם ותיאור המצב עלולים להתפרש כהענקת לגיטימציה? ייתכן שאנחנו חלוקים באשר לטקטיקה ולאסטרטגיה שיש לנקוט, אבל חרמות והרחקות במציאות החיים שלנו כיום לא יועילו לאיש.

ונזכה כולנו לכוון את מעשינו לשם שמים.

טובה אילן

ס א ט י ר ה א ח ר א

מדור חגיגי לכבוד יום העצמאות ה-57

הכותבים: יוני גרייבר, אלי חביב, רבקה רוזנר
לתגובות, הערות, הצעות וכל דבר אחר deot@toravoda.org.il

תגידו שזה פאסה, תקראו לי 'ציונית מהדור הישן', לא אכפת לי, אני את הטקס בהר הרצל לא מרשה לעצמי ולילדים להחמיץ. אני מכירה הרבה כאלה שמקליטים את זה בווידיאו ורואים רק בבוקר, אבל אני, ציונית אמיתית. בשלוש לפנות בוקר אני מתעוררת, מעירה את הילדים, מדליקה את הלוויין, וכל פעם שאומרים "לתפארת מדינת ישראל", אני מתחילה לבכות מרוב התרגשות. איזו מדינה נפלאה יש לנו. איטס סו טאציינג. (מאיה הררי, בת קיבוץ לשעבר, 32 שנים סוכנת מכירות באוסטרליה)

אני, גימאל מחמוד, מהכפר הבדואי ערב אל נעים, מתכבד להדליק משואה זו ולהאיר איתה את המאהל שלנו, כי אין כאן חשמל, ואנכי גם הביוב זורם בחוץ, ולתפארת מדינת ישראל.

אני אומר לך, אני מעריץ אותם. בלעדיהם בחיים לא היינו כאן היום. מה היינו עושים בלי ההגנה? איך היינו מסתדרים? איך הם נלחמו, בלי פחד, ולא ויתרו, ועבדו ביחד בלי להתייאש, גם ברגעים הכי קשים. וגם החלוצים, נשבע לך, זה ממש מרשים. הם התרוצצו ממקום למקום ולא חשבו להפסיק לעבוד. אין, אנחנו חייבים להם המון, המון. (שני אוהדי מכבי חיפה משוחחים על המשחק האחרון).

אני, מיקי חליקה, שחיין בנבחרת ישראל, מתכבד להדליק משואה זו, וזאת במקום משואת פתיחת המכביה ה-17, כיוון שודאי יקרה שם איזה אסון ולמרות היכולות שלי, לא כל כך מתאים לי לשחות בירקון, ולתפארת מדינת ישראל.

א: תגיד, יש לך מושג מה פשר המנהג הזה עם הפטישים ביום בעצמאות?
ב: בטח, זה בא לסמל את זה שצריך להיות דפוק בראש כדי לחיות במדינה הזאת...

אני, דודו מסובי, מתכבד להדליק משואה זו, לשים עליה רשת גז, לזרוק כמה שיפודים, בשמי ובשם כל המנגליסטים ברחבי הארץ, ואני רוצה להודות למשרד התיירות ששמו ליד כל אנדרטה משואת-מנגל, ולתפארת מדינת ישראל.

ע? אתי מאי 48'?
אזרחי ישראל מקווים שהפז"ם דופק

כל שנה אותו סיפור, תמיד המילואים נופלים לי על יום העצמאות, כל עם ישראל חוגג - ואני בעמדה הצפונית בעזה. מילא הטקס, מילא החגיגות, אבל הדבר שהכי קשה לי לפספס - זה את הזיקוקים, אז בסוף נשברתי והרמתי כמה פצצות תאורה לאוויר - ככה שיהיה שמח, אז מה? אשמתי שהקפיצו בגללן את כל הגזרה?
(רס"ל ניר לוי, צנחן במילי, לא מוותר על רוח החג)

אני, יהושפט עזיון, מתכבד להדליק משואה זו ולהצית איתה את המטע של הכפר הערבי הסמוך, שלא ירמו ראש ויחשבו שאנחנו מוותרים, ולתפארת מדינת ישראל, כל עוד היא בארץ ישראל השלמה.

אני עומד פה בפקק בנתיבי איילון, בדרך למנגל בצפון עם כל עם ישראל, ואני פשוט המום מצירוף המקרים הזה. על חצי מהמכוניות אני רואה דגלי ישראל, ועל החצי השני אני רואה דגלי ארצות הברית. איזה קטע זה שיצא לנו יום העצמאות בדיוק באותו תאריך, האז? (ישראל נאור מוצא הסבר מקורי לתופעת דגלי ארצות הברית על המכוניות)

כשבאנו לבעל ההוסטל שלנו בדלהי וניסו להסביר לו שהיום זה היום הכי חשוב בשנה, ושאנחנו מוכרחים, פשוט מוכרחים, למצוא איזו פרה ולשחוט אותה כדי לעשות מנגל, הוא לא הסכים אפילו לדון בהצעה. הוא משך בכתפיו ואמר שאצלם אסור בשום פנים ואופן לשחוט פרות קדושות. אמרנו לו שגם אצלנו זה ממש אסור, אבל עד עכשיו לא הצלחנו להבין מה הקשר לסטייקים.
(יונה אביאלי, מיל משנתכר ויחסייל כרוב)